

VAS ÉS FÉMMUNKÁS

Előfizetési ára: A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szervezetének Hivatalos Közlönye Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Egész évre 60 Lei, félévre 30 Lei, Országos Szövetségének Hivatalos Közlönye Cluj-Kolozsvár, Calea Victoriei 59.
 negyedévre 15 L, egyes szám 5 L. Megjelenik minden hó 1-én (volt Magyar-utca) — Telefon 484.

JELENTÉS

a Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szövetségének 1924. és 1925. évi működéséről

Tisztelt Közgyűlés! Tisztelt Szaktársak!

Gazdasági nehézségekkel teljes két esztendő leforgása után közgyűlésre jöttünk össze, hogy megvizsgáljuk az elért eredményeket és harci-sorainkat összeszedve, megerősítsük a további küzdelmekre.

Nagyon sok nehéz feladat hárul még Romániában az osztályharcos szakszervezeti mozgalomra, amíg a nyugati kulturálatlan munkásviszonyai színvonalára emelhetjük elmaradott munkásviszonyainkat.

Nap nap után tapasztaljuk gazdasági és politikai elnyomottságunk súlyos terheit és minden föltszabadító lépésünket csak az önzéssel, tudatlansággal és az előítéletekkel való küzdelem után tehetjük meg.

Sajnos, a vasmunkásság soraiban is még nagyon sok a felvilágosításra szoruló száma és ez magyarázza meg gazdasági és politikai elnyomottságunkat is.

Alig husz százaléka van a szakmánkban dolgozóknak megszervezve és a szervezetlenül álló nyolcvan százalék óriási teher a szervezett munkásság vállain. Ezt a tényt érezzük minden mozgalmunknál és ez a magyarázata annak is, hogy elért eredményeink soha nincsenek arányban kifejtett munkálkodásunkkal. A nagyrészen szervezetlenül álló munkássággal szemben a munkáltatók jól szervezett szövetsége erős munkát fejt ki és minden igyekezetük arra irányul, hogy a munkásságnak minden gazdasági vívmányát megakadályozzák szent profitjuk biztosítása érdekében.

A telhetetlen munkáltatókon és a sötét butaságban szenvedő szervezetleneken kívül az ál-egységesek hangos jelszavai is nagyban akadályozták a szervezett munkásságot előrehaladásában.

Mindezen tényeket figyelembevéve, bátran elmondhatjuk, hogy szövetségünk megtett minden tőle telhetőt, amit tagjainak érdekében megtenni szükségesnek tartott.

Szervezkedés

Munkálkodásunk sikere nagyrészen a szövetségünkbe tömörült tagok számától függ. Éppen ezért igyekeztünk új tagok szerzésével és új csoportok alakításával kiterjeszteni tevékenységünk területét, hogy mind nagyobb és biztosabb alapot nyerjünk harcaink sikere érdekében. Szervező munkálatunk bírálataánál figyelembe kell venni, hogy ma már, nyolc évvel a világháború után, kevésbé van meg a tömegekben a forradalmi hangulat és sokkal nehezebb a szervezés. Aki azonban ma szervezkedik, az sokkal maradandóbb tag lesz, mert nem a konjunktura, hanem a meggondolás készletti a szakszervezet falai közé. A taglétszámemelésnek, illetőleg új tagok megszervezésének egyik igen fontos feltétele az *egyesülés, gyülekezés és a sajtó szabadsága*. Bár országunkban mindezeket törvény szabályozza, mégis szervezetünk működése a hatósági közegek, sőt nagyon sokszor szűk látókörű, hiányos törvényismeretű és alacsony intelligenciájú csendőrmesterek és detektívek önkényének van kitéve. Mi nem kívánunk többet, csak a törvények megtartása

melletti szabadságot, sőt még annak legszigorubb alkalmazásával is türethetőbbé tenni helyzetünket. Azt kívánjuk, hogy a tőke és a munka harcába ne avatkozzanak be a hatóságok, akiknek kötelességük egyformán alkalmazni a törvényt az ország polgáraival szemben, legyen az kézimunkás proletár, vagy milliomos bojár. A tőke és a munka harcát úgy sem az ilyen kicsinyes szemszögből inspirált üldözések és mesterséges akadályok döntik el, — magasabb társadalmi és gazdasági kiegyenlítődések szükségessége és harcok megszűnéséhez. Az ilyen bánásmód a munkássággal szemben nem hozza létre a „munkás és munkaadó közti jó viszonyt”, már pedig erről beszélnek, ennek szükségességét hangoztatják az ország kormánykerékegőit és az ipar „demokratikus” képviselői. Mégis minden szervezkedést, az eszközöket nem nagyon válogatva, igyekeznek megakadályozni.

A szervezeten munkás nagyon hosszú ideig tűr, szenved és húzza az ígát, anélkül, hogy ráeszmélne a szervezkedésben rejlő hatalmas erőre. Erre csak akkor eszmél fel, ha ezt szóval és írásban magyarázzák meg neki. Ahol szervezetünknek bármilyen kis szikrája van, azt eloltani már nem lehet, de ahol nincs, ott feltétlenül őrzik a munkásságot, hogy valaki meg ne mutassa azt a kis fényt, amely előbb utóbb mégis egy jobb jövőhöz vezet. Szinte a lehetetlenségek közé tartozik egyes helyeken a szervezeten munkások megközelítése.

Igy Marosújváron, ahol majdnem egy évig kellett harcolni a helyi hatóságokkal, míg végre a belügyminisztériummal való eljárás következtében engedélyezték a csoport alakuló közgyűlését. Itt a szolgabíró kerekén kijelentette, hogy „állambiztonság szempontjából” ő nem engedélyez semmiféle szocialista szervezetet, mert ő megvan győződve arról, hogy az „nem jó”, de különben is itt a munkásság megvan elégedve helyzetével, jó fizetésük és jó dolguk van. Az itteni munkásság „jó és megelégedett” helyzetére jellemző, hogy *türethetetlen helyzetük* javi tásáért rögtön bérmozgalmat kellett indítani, mert a munkásság bérviszonyai teljesen a gyár igazgatósága önkényére voltak bízva.

Pusztakalánban egy évig nem kaptak szaktársaink semmiféle gyűlésegyedélyt. Még vezető ségi-ülés megtartása is tilos volt. Csak a több szöri közbenjárás a minisztériumnál tette lehetővé a gyűlékezéseket.

A vajdahunyadi vasgyárat még ma sem lehet megközelíteni szervezeti szempontból. Bár a szervezkedésnek sok híve van, a hatóság és munkáltató közt két tűz közé szorult munkás-társaink nem tudják csoportjukat megalakítani. 1924-ben sikerült az ügyet egész addig vinni, hogy a csoportalakulásról szóló okmányokat már be is terjesztették a járásbíróshoz. Erre az akkori rendőrkapitány behívatta a csoport-alapító tagokat és *kényszerítette* az aláírások visszavonására, aminek a munkások engedtek s így a csoport alakítása lehetetlenné vált.

A nadrági csendőrbatalista egyenesen felhárított. Hosszu hónapokon keresztül nem kaptak gyűlésre engedélyt. A csendőrmester asztalfiókjánál tovább nem mehet a gyűlés iránti

kérés. A csoport helyiségében befizetések alatt fegyveres csendőrök tartózkodnak. A csoport könyvtárát elviszik és semmiféle törvénybe nem ütköző könyvekért évekre ítélik el szaktársainkat.

Ime, az esetek sokaságából csak egy párat említettünk, de ha helyünk volna, a végtelenségig folytathatnánk. Ha a sok tekervényes úton sikerült a csoportalakulást kimondani, akkor a jogiszemélyiség elnyeréséért kell éveken keresztül járni, kérvényezni, bizonyítani, felebebeznit. A végén mégis elutasító végzést ad ki a bíróság. Vannak csoportjaink, amelyeket 2—3 éve alakítottunk és jogiszemélyiség nélkül kénytelenek működni, mert ennek elnyerése egyenesen a lehetetlenséggel határos. Ilyen nehézségek közepette az 1924. és 1925. években alakítottunk összesen 8 csoportot. Ugyancsak jelentésünk két évében megszűnt 7 csoport. Ezekből 4 üveges és 3 vegyes csoport. A 7 csoportból 4 esik a Regátra és 3 Erdélyre. Megjegyezni kívánjuk, hogy mind a 7 csoport a legkisebb taglétszámmal rendelkező csoportjaink közé tartozott. (20—40—50) Sajnos, ezek megszűnését nem tudta a tiltakosság megakadályozni, az okokat jelentésünk további részeiben megismerhetik szaktársaink.

Szervezeteink panaszainak orvoslásáért sokszor kellett különböző hatóságokhoz, de legfőképpen a minisztériumhoz fordulni. Ezek a közbenjárások nem igen voltak eredményesek, de mégis kellett, hogy hallassuk tiltakozó szavunkat, mert különben az elszenvedett igazságtalanságok még nagyobb özöne zúdult volna nyakunkba. A nadrági csoporton elkövetett sérelmek jogorvoslásáért beadvánnyal fordultunk az illetékes minisztériumhoz 1925-ben, minek eredményeként bizottságot küldtek ki az ügy felülvizsgálására. Ebben a bizottságban szövetségünk képviselője is résztvett. A helyszínen felvett jegyzőkönyveket és iratokat felterjesztették a minisztériumhoz. Végeredmény: Pillanatszerűen enyhült szaktársaink helyzete, de később ismét helyreállt a régi „rend”.

A zsilvölgyi gyűlések engedélyezése ügyében az ottani túlszigoruan kezelt ostromállapot enyhítése érdekében két alkalommal és az Országos Szaktanácscsal egyetemben szintén két alkalommal fordultunk beadvánnyal a belügyminiszterhez.

A resicai U. D. R. Vasművek munkásai 1925 június havi bértárgyalása alkalmával a vállalat igazgatósága szövetségünk képviselőjét törvényadta jogunk ellenére, nem volt hajlandó elismerni, sőt a sziguranca és a katonai parancsnokság letartóztatta és eltoloncolás terhe alatt utasította a város elhagyására. E jogtalanság ellen tiltakozó emlékirattal fordultunk a minisztertanácsához és a munkügyi miniszterhez. Ugyancsak a resicai gyűlések engedélyezése ügyében többször történt közbenjárás ügy szövetségünk, mint az Országos Szaktanács elnöksége részéről.

Általános érdekű ügyekben, mint a betegsegélyző, a Codul Muncii, a munkanélküliség, az ostromállapot enyhítése, terjedelmes beadványokban kértük a bajok orvoslását.

Szövetségünk tiltakossága személyes küldé-

tésekkel állandóan segítségére volt szaktársainknak. Ha a csoportok hívására nem is küldhettünk minden egyes esetben küldöttet, ez nem a titkárságon, hanem a leküzdhetetlen akadályokon mulott. 1924-ben 163 esetben látogattuk meg a csoportokat, 1925-ben 111 esetben. Nincs egyetlen csoportunk sem, amelyet jelentésünk két évében ne látogattuk volna meg. A kiküldetések célja: gyűlések, taggyűlések, vezetőségi ülések és csoportellenőrzések voltak. De ezenkívül a bértárgyalások, munkakonfliktusok foglalták le a küldötték legnagyobb idejét.

A kerületi és helyi titkárságok szaktársaink érdekeit határozottan segítették, mert amíg a központi titkárság távolabb esik és így nehezebb a közvetlen támogatás és tanácsokkal való ellátás, addig az előbbieket állandóan és közvetlenül áthatnak rendelkezésére munkástársainknak. Természetes, ennek egyik igen fontos előfeltétele, hogy az illető kerület vagy csoport a megkívánt taglétszámmal rendelkezzen, mert különben anyagi szempontból lehetetlen ennek fenntartása. Kerületi titkárságok működnek Bukarestben az ó királyság részére és Lupényban a szilvölgy részére, csoport titkárságok, Kolozsváron és Tordán, mely utóbbi a Turda környékén lévő csoportok agitációs és adminisztrációs teendői is ellátja.

A központi vezetőség munkatervében szerepelt a *resicai titkárság* megszervezése is. Ezt azonban úgy a resicai csoportvezetők, mint a központi vezetőség közös jóakarásával sem sikerült felállítani. Ennek legfőbb oka az, hogy erre alkalmas szaktársat nem lehetett találni. Aki esetleg vállalkoznék, az nem megfelelő. Akik pedig megfelelő volnának, ilyen tisztességet belőlni nem akarnak. A jövő központi vezetőségnek igen fontos feladata lesz ez a kérdést megoldani. Ha pályázattal nem lehet, meghívással kell belőlni ezt az állást. Egy alkalmas resicai titkár sok jó szolgálatot tehetne összes bányász tagjainknak, ami egyúttal a szövetség helyzetét is sok tekintetben megkönnyítené.

Az itt ismertetett bajok, akadályok és nehézségek ellenére is a szervezés terén pillanatnyilag sem szüntünk meg tevékenykedni. Ha szövetségünk taglétszámát nem tudtuk emelni, ennek főokát a fent elmondottakon kívül az 1924 évi *munkanélküliségben* kell keresni. Amikor is ezrével voltak a vasipari szakmában munkanélküliek. Mégis 1924-ben 3056 és 1925-ben 3712 új tag lépett be szövetségünkbe. A kimaradt tagok nagy része inkább újonnan belépett tagokból került ki. A szövetség taglétszáma osztályonként következő százalékos arányba oszlik meg: Az össztagszám 65% I oszt. tag 25% II oszt. és 11% III osztályú. Igen megnyugtató, hogy szövetségünk tagjainak mintegy 75%-a egy évnél idősebb tag. Ez a körülmény biztositékot és reményt nyújt szövetségünknek és minden munkástársunknak, hogy amely szervezetnek ilyen törzsgárdája van, ott gazdasági érdekeinek megvédése nem a véletlenre van bízva, hanem a jól megalapozott osztályharcos szövetségre.

Az ókirályság munkásmozgalmi iránt élénk érdeklődéssel viseltetnek munkástársaink, miért is erről külön kívánunk megemlékezni. Itt az általános munkás mozgalmat az 1920-as nagy siráj után nem sikerült helyreállítani. Nem csak a vasmunkásoknak hanem a többi szakmáknak sem. Amilyen nagy arányban mutatkozott és amilyen szép reményeket fűztünk 1920-ban az itteni mozgalomhoz, éppen annyira csalatkoztunk. Azt hittük, hogy az ókirálysághelyi munkásság lesz a vezérmunkástömeg, az fog gazdasági előnyökért és politikai jogokért elsősorban is harcolni, ami nagyban megkönnyíti a csatlótt részek munkásainak helyzetét. Csatlakozásunk magyarázatát abban találjuk, amit már nem egyszer állapítottunk meg, hogy az itteni munkásmozgalomnak nincs az a multja, ami az erdélyi és bánáti vagy a külföldi államok munkásainak van ami biztositéka a maradandó munkásmozgalomnak. Másrészt pedig a bolsevikiek romboló munkája erősebb nyomot hagyott, ami még nem lehetett annyira elfüntetni, mint Erdélyben és Bánátban, ahol a szervezeti élethez szokott munkásság sokkal hamarabb felismerte elnyomott osztályhelyzetét s elsőrendű életfeltételnek tekintti a reális szervezkedés szükségességét a szertelenségbe menő utólérhetetlen célok helyett.

Jelentésünk két évében is minden erkölcsi

és anyagi áldozatot meghoztunk, hogy a munkásság megszervezésével türethető állapotokat teremtsünk a Regátban s ez által elvegyük az Erdély és Bánáti munkaadók Regátra hivatkozó érveit. De sajnos, minden törekvésünk ugyszólván csak kísérlet maradt. Az ottani titkárságunk állandóan kereste az összeköttetést a munkássággal. Ploeszben, Cămpinán, Bușteniben és más helyiségekben a két év lefolyása alatt kétszer is alakítottunk csoportokat, az egyes helyiségekbe amelyek mindig csak rövid életűek voltak, vezetésre alkalmas, komoly, higgadt emberek hiánya miatt.

Az „Egységesek“ ténykedései is erősen hátráltatják a maradandó szervezetek kifejlődését, mert, dacára, hogy életképes szakszervezeteik nekik sincsenek, de igen könnyű szerrel meg tudják akadályozni a mieink vagy miáltalunk alakított szervezetek fennállását.

Az 1925 év végéig négy csoportunk működött. Ez évben, 1926-ban alakult még kettő, Cămpulungon és Cămpinán. Tehát összesen hat csoportja van szövetségünknek a Regátban.

Az üvegesmunkások szervezkedéséről igen szerény jelentésünk lehet. E szakmánál talán még éveken keresztül leküzdhetetlen akadály az, hogy a vezetésre alkalmas szakmunkások nagyrésze külföldi, akiket nem lehet bevonni a szervezkedés működési körébe. Már pedig köz tudomásu, hogy a szervezet vezetésénél, irányításánál egyik elengedhetetlen előfeltétel, hogy a műhely munkásaiból, elsősorban a szakmunkásokból, akiknek szükségességénél fogva is súlyosabban esik latba szavuk a munkáltató előtt és a gyengébb, vagy segédmunkások is bátrabban állanak a szervezet terére, ha az előbbieket ott látják. Ezzel nemcsak mi, hanem a munkáltatók is tisztában vannak s a külföldről való behozataluk alkalmával már ilyen irányban költik le őket és azután az országból való kiutasítás vagy a sziguranca réme fenyegeti őket azesetre, ha a szervezet terén a legkevesebb aktivitást is kifejtik.

Itt is megállapítható az a tény, hogy a hosszabb szervezkedés nem marad nyom nélkül, ahol már 3–4 éves szervezet van, ott már nem szűnik meg az, ha elhúzózik egy két vezetőember, akad helyette más. A megszűnt négy üvegescsoportok mind az újonnan alakultakból valók. Ezidőszert 7 üvegescsoport működik, egy a Regátban, hat Erdélyben és Bánátban. Ezen csoportok élén igen komoly és megbízható elvtársak állanak, ami iskolapéldaként fog szolgálni a ma még szervezeten üvegesmunkásoknak is.

Szövetségünk anyagi helyzete

Teljes pénztári jelentést közzeltünk szaklapjainkban jelentésünk mindkét évről. Az 1924. évi megtalálható az 1925. március 1-én megjelent lapunkban és az 1925. évi az ez év július 1-én megjelent számban. Mindkét pénztári jelentés bő áttekintést nyújthat a szövetség pénztári működéséről és helyzetéről. Azokban a jelentésekben nemcsak a puszta számokat közzeltük, hanem magyarázatokkal is elláttuk, hogy a különböző cimeken kifizetett összegekre közelebbi felvilágosítást is találjanak szaktársaink.

Hogy a központi vezetőség mindazon anyagi feltételeknek és igényeknek megfelelően, amelyek szövetségünkre hárulnak, a legnagyobb takarékosra és gondosságra készítették a központi vezetőséget. Sokszor sokminden másképp történhetett volna, ha kellő anyagi eszközökkel rendelkezünk. De még így is, amellet, hogy a szerény bevételből e célszerű és szükséges kiadásokat fedeztük, még a tartalékalapot is gyarapítottuk. 1924-ben 87,149 lei 88 banival és 1925-ben 336,420 lei és 50 banival.

Az 1924-ben tartott küldöttközgyűlés bár felhatalmazta a központi vezetőséget, hogy a szükséghez mérten járulékelést határozhasson el, a központi vezetőség ezzel a felhatalmazással csak egy alkalommal élt. 1924. november 1-re léptette életbe a ma fizetett 10, 7 és 5 leies hetijárulékot, amely alkalommal ugyancsak a segélyeket is felemelte 100 százalékkal. De még az így felemelt segélyek sem felelnek meg a drágaság emelkedése folytán megnehezedett élelignyeknek sem sziájék, sem munkanélküliség esetén. Éppen ezért tesz javaslatot a központi vezetőség úgy a segélyek, mint a járulék felemelésére. Nehéz anyagi terheket rónak szövetségünkre más irányú kiadások is. Így a kiküldetések, amelyeknek igen nagy részét bér-

tárgyalás-konfliktusok teszik szükségessé. Alig van csoportunk, hol nem volt valamilyen bérkonfliktus s ezeken a csoportok kifejezett kívánására kellett képviseltetni a titkárságot. Ez nemcsak anyagi kiadást jelent, hanem 1–2 titkárt állandóan lefoglal úgy, hogy a másirányú munkálatokra oly kevés munkaerő marad, hogyha így tart a helyzet s minthogy nem igen van kilátás ennek megváltozására, úgy rövidesen új munkaerőnek a beállítására lesz szükség, vagy pedig a kerületi titkárságok szaporítására s bármely megoldás emelni fogja a kiadások számláját.

Az 1924. év február hóban tartott ülésén központi vezetőségünk *szövetségünk részére ház vásárlását határozta el*. Tette ezt két szempontból, elsősorban nyugodt *otthon* kellett biztositani a szövetség központi irodáinak, másodsorban *pénzelhelyezés* szempontjából is ingatlan-vásárlás a mai viszonyok közt igen helyes és célszerű gazdasági politikai A ház vételára 1.179.000 lei volt. A házastelkek értékének időközbeni emelkedése következtében az akkori vételárnak majdnem a kétszeresére emelkedett a szövetség házának értéke is.

Többiben fordult több csoport a központi vezetőséghez *Munkásonthon* építése vagy vásárlása céljából *kölcsönért*, melyeket — sajnos — egyetlen egy esetben sem teljesített a központi vezetőség, noha tudatában volt a Munkásonthonok szükségességének, hiszen egy egy csoportnak a sorsa függ attól, hogy van-e otthona, hová bizalommal mehet minden tag, van-e egy hely, hol minden dolgát-baját megbeszélheti, hol találkozhat munkástársaival, gondolataikat kicserélhetik, helyzetük javítását célzó terveiket megbeszélhetik. Az átutazó munkás itt felkeresheti vezetőit, tájékozódik a munkaviszonyokról s így nem válik sokszor *öntudatlanul is a kapitalisták érdekeinek a vak eszközévé*. Ha mindezen igen fontos feladatoknak nem felelhetett meg a központi vezetőség, hiszszük, hogy a jelenlegi küldöttközgyűlés meg fogja adni az anyagi lehetőséget az ilyen irányú igények teljesítésére is.

A szövetség és a csoportok ügyvitel

Meg kell emlékezzünk szövetségünk ügyviteléről és adminisztrációjáról. Ha a szövetség alakulása első éveiben nehézségekkel küzdeni is kellett, ma már ezeken jóval túl vagyunk. A központi titkárság lelkiismeretbeli kötelességének tartotta, hogy a *levelezést* ne csak formailag, hanem tartalmilag is pontosan elintézte. Sőt sok munkástársunknak az élet bonyolult utain előforduló magánügyeiben is eljárunk, intézkedünk és tanáccsal szolgálunk, amivel igen sok munkástársunknak teszünk jó szolgálatot s így lelkiileg is szorosabban fűződik hozzáink s bizalma fokozódik szervezete iránt.

Könyvelésünk is a legnagyobb pontossággal történik, amint arról az ellenőrző bizottsági tagoknak minden egyes rovatcsolás alkalmával módjukban volt meggyőződni.

A *csoportok ügykezelése* is a leghelyesebb mederbe kezd tereledni. Bár egyes helyeken előbb igen nagy rendszertelenség uralkodott, aminek oka nagyrészt a fegyelmezetlenség, felelősségérzetnélküliség és a hozzá nem értés volt, ma azonban ez már csak igen szörványosan tapasztalható. A hosszabb szervezeti élet már nem marad nyom nélkül. A vezetésre alkalmas emberek lassan kiválasztódnak, a szervezet vezetésének csinját binját megismerik, ami nagy mértékben megkönnyíti a központi ügyvitelt is. Szövetségünk titkárai 35 esetben tartottak ellenőrzést az egyes csoportoknál, mely alkalmakkal a tapasztalt hiányosságokra rámutattak, tanácsokkal és utbizgatással szolgáltak. Levelezéseinkkel is mindig erre törekedtünk, hogy annak egyúttal tanító és agitációs jellege és hatása is legyen. Az 1924 évben érkezett levelek és ügyiratok száma 861, kiment levelek és ügyiratok száma 827, 1925-ben érkezett 693, kiment 685 és ezenkívül a két évben szétküldtünk összesen 48 körlevelet.

Jelentést kell tennünk az 1924 évben tartott küldöttközgyűlésen *módosított alapszabályainkról*, amely ügy még a mai napig sem nyert elintéztést. Bár a szövetség székhelyének Bukarestből Kolozsvárra való áthelyezése tudomásul vétetett, de az alapszabályok többi pontjai újbóli módosítására utasított a miniszter.

Szaklap és oktatás

Az oktatás terén, sajnos, csak az egyedüli, havonta megjelenő szaklap állt szaktársaink rendelkezésére. Mindig szemünk előtt lebegett az a fontos hivatás, melyet a szerény keretek közt mozgó lapunk betöltött. Amennyire lapunk terjedelme megengedte, gondot fordítottunk, hogy a szakmai események, bérmozgalmak és az egyesületi élelben történő eseményeken kívül, általános érdeklő tanító és szocialista ismereteket tartalmazó cikkeket is közöljünk. A kiemelkedőbb világeseményekről is, bármily szűk keretekben, iparkodtunk tájékoztatást nyújtani, valamint a külföldi vasipar munkásmozgalmairól is állandó rovatban foglalkoztunk.

Szaktársaink részéről többször felmerült a kívánság, hogy ipari szakismeretekkel is foglalkozzék a lap. E kívánságnak csak itt-ott szórva nyosan tehetünk eleget, tekintettel lapunk szűk terjedelmére s tekintettel arra, hogy a rendelkezésünkre álló terjedelmet a fent ismertetett, még égetőbb kérdések foglalták le. A rendszeres oktatás kérdése a legfogasabb és legnehezebben megoldható kérdés. Az ország ipari munkástömegeinek szétszórtsága olyannyira megnehezíti ezt, hogy még anyagilag és szellemileg jobban felkészült munkásmozgalmak, illetve ennek vezetősége is csak nehezen oldhatná meg. Annyi sorozatos oktató előadást kellene tartani, amennyit csoportunk van, mert hiszen egyik helyen épp úgy vágnak a tanulás után szaktársaink, mint a másik helyen. Ez pedig, arra elegendő alkalmas ember, de főként anyagi hiányában, de kiváltképp külön szakmánként teljes lehetetlenség. Ezt a költséges, de mindenképp álló nagy fontosságú kérdést csak az összes szakmák közösen vihetnék megoldás felé. De országunk mai politikai viszonyai mellett, amig ostromállapot van, amig a szakszervezeti szabadság és gyűlékezési jog minden alantás hatósági közeg szabad prédája, addig csak kísérlet marad minden ezirányú akció. Sajnos, még ezideig csak a taggyűlések, vezetőségi és közgyűlések állanak rendelkezésünkre és természetesen, ezenkívül minden alkalmat felhasználunk ahol mód és alkalom kínálkozik a közös oktató- és nevelőelőadások tartására.

A csoportkönyvtárak épp oly fontosak, mint az oktatóelőadások. Ezért a csoportok vezetőségei ezek alapítására és kibővítésére iparkodjanak. Időközönként gyűléseken a könyvtárban levő könyvek címeit, íróit, esetleg röviden a tartalmát kell ismertetni, a tagok érdeklődését és figyelmét a könyvekre kell terelni, miáltal nagyon sok munkás szokik hozzá a rendszeres olvasáshoz.

Sajnálattal kell jelentenünk, hogy a központi vezetőségnek nem igen állt módjában csoportjainkat anyagilag támogatni könyvtárak beszerzésében, csak igen ritka esetben. Az új központi vezetőség talán e tekintetben szerencsésebb helyzetbe kerül, ha küldötték megértik az ügy fontosságát s megadják az anyagi előfeltételeket.

Az egység kérdése

A romániai munkásmozgalmában beállott szakadástól, illetve az egység helyreállításáról oly sok szó hangzik el, hogy szükségét látjuk rövid visszapillantást vetni a szakadás idejére s az azután történetekre. Köztudomású, hogy az 1923 szeptemberi cluji szakszervezeti kongresszus kimondta *csatlakozását az amszterdami Szakszervezeti Internacionáléhoz*. Szövetségünk 13.000 taggal volt képviselve a kongresszuson, ezek küldöttjei 9568 tag nevében a csatlakozás mellett szavazott. Tehát szövetségünk tagjainak többsége. A romániai kommunista pártnak nem tetszett e határozat és úgy gondolta ezt ellen-súlyozni, hogy a befolyása alatt álló szakszervezeteket az amszterdami irányzatú szövetségekből való kiválásra igyekezett rábírní. Ez részben sikerrel is járt. A bormunkások, famunkások és ruházati munkások szövetségei kiváltak és külön ugynevezett „egységes” szaktanácsot alakítottak. — A mi szövetségünkben szintén kivált 10 csoport és ugyancsak külön „egységes vasmunkásszövetség”-et alakítottak. Céljuk volt a kiválással megszüntetni a mi szövetségünket és az összes csoportokat átszervezni a „egységes”-nek nevezett kommunista szövetségbe.

Szövetségünk központi titkársága és az akkori központi vezetőség minden lehetőt elkövetett,

hogy a kiválásokat megakadályozza, de a komoly szó és intelem nem használt.

Mi tudatában voltunk a szakadás káros következményeinek, meg vagyunk és meg voltunk arról győződve, hogy a két táborra szakadás megnehezíti a munkásság általános gazdasági helyzetét.

Az egység helyreállítására vonatkozó akaratunkat, törekvésünket mindig a legkomolyabb formában hoztuk tudomására a kiszakadt csoportoknak.

Mi nem agitációs jelszónak használjuk az „Egység” kérdését, mint a tulsó oldalon. Jellemző megállapítás: *Éppen azok, akik kiszakadásra bírták csoportjaikat, akik megbontották a már volt és létező egységet, azok fordítanak a köpönyegen és kiabálnak az egységért, hogy így a küzvéleményt megtevesztve őket higgyék az egység igazi híveinek.*

Az 1924 év március havában Clujon tartott vasmunkáskongresszus határozatilag kimondta, hogy a szakszervezeti mozgalom egysége érdekében a kivált csoportok tagjait — a kiválást előidézők nélkül — igényjogosultságuk teljes elismerésével visszafogadja, ha három hónapon belül visszalépésüket a szövetségnek bejelentik*.

Ezt a határozatot a központi vezetőség 1924 augusztus havában ismételtelen leszögezte, a három hónapos határidőt törölte.

1925 ben ugyancsak az egység helyreállításának érdekében az országos szaktanács a következő határozatot hozta: „Az országos szaktanács örömmel fogad kötelékébe minden olyan munkásszervezetet, amely szakitva minden más irányu elvvel, kéri a hozzá való csatlakozását az amszterdami internacionálé elveinek szellemében és taktikai rendszere alapján és őszintén kívánja saját működését ilyen szellemben irányítani a jövőben”. Ezt a határozatot az orsz. szaktanács 1926. év július havában ismételtelen leszögezte. Tehát a mi felteletünk? egyedül, hogy a csatlakozó szervezetek az amszterdami irányelvek szerint dolgozzanak. Természetesen, ezt elfogadni vonakodnak, hanem ehelyett különböző bujkáló, homályos pontokat állítanak fel.

Mint hogy szövetségünk az orsz. szaktanács tagja, így természetesen, rája is vonatkozik a határozat, tehát újból alkalom nyílt az egység helyreállítására. De a tuloldaliak az egységre való komoly törekvés helyett egyes csoportjainknál tesznek kísérletet „egységesítő tárgyalások”-ra, csak azért, hogy propagandára használhassák fel a munkásság előtt annyira rokonszenves egység fogalmát, gondolván, hogy így újabb és újabb csoportokat szakíthatnak ki szövetségünkben. Azonban éppen az ellenkezőt érik el.

Szaktársaink mindentűt kereken és határozottan utasítják vissza őket. Sőt az annakidején félrevezetett csoportok, így Nagyvárad, Szatmár, Marosvásárhely és Temesvár vasmunkásai egy része már bejelentette a visszacsatlakozást és így mindentűt ismételtelen megalakultak a csoportok.

Meg vagyunk győződve, hogy nem sokáig vezethetik már félre a munkásságnak azt a kis részét sem, amely még ma ott van s akkor meg lesz az annyira óhajtott munkásegység.

Bérmozgalmak

1924

Előző kongresszusunk után első nagyobbszabású bérmozgalmunk Péterfalván a papirgyárban volt, ahol a munkások 35 százalékos béremelést kértek, hogy a 2—13 lejes órabérij terjedő fizetésüket némileg megjavíthassák. A gyár igazgatósága először hallani sem akart fizetésjavításról, később pedig a papírvám fel-emelésétől tette függővé, hogy hány százalékot ad. Hosszas tárgyalások után sem jött létre a megegyezés és a gyár 350 munkása június 24-én sztrájkba lépett. Tizenhárom héttig sztrájkolt a gyár munkássága, amely idő alatt 7 sztrájkőrő akadt.

A sztrájk ideje alatt a kormány a papirgyárosok nyomására a papírvámot felemelte, de az igazgatóság nem akart 20 százaléknál nagyobb fizetésjavítást adni, ezt is 40 munkás elbocsátásától tette függővé. Természetesen a munkások nem fogadták el az igazgatóság érvelését és a sztrájk tovább tartott. A sztrájk ideje alatt iparkodtak a munkásvezetők letartóztatásával is megfélemlíteni a munkásokat. A sztrájk ideje alatt a környék gyáraiban elhelyezkedett munkásokat is elbocsátotta a papirgyár igazgatója, hogy így nyomást gyakoroljon a munkásságra. Amikor az igazgatóság látta, hogy nem bírja sem a sztrájkőrésre buzdító papi prédikációval, sem megfélemlítéssel a munkásokat munkába kényszeríteni, egy csendőrszaka szuronyokkal kényszerítették a munkásokat mun-

kába. Szeptember 16-án vették fel a munkások a munkát és az igazgatóság 25—30 százalékos fizetésjavítást adott a munkába kényszerített munkásoknak.

A csendőrség által megfélemlített munkások a szakszervezetből kimaradtak, noha a szövetség óriási anyagi áldozattal segítette mozgalmuk eredményes kimenetelét. Azóta szervezetlenül dolgoznak a leg-lehetősebb munkaviszonyok között. Ha valamely munkás, megunva a folytonos rabmunkát, szervezkedni mer, az igazgatóság azonnal elbocsátja, hogy a többi annál zavartalanabban zsákmányolhassa ki.

A péterfalvi munkásságnak a sztrájk után bekövetkezett nagymérvű züllesztését a szocialista nevelés hiányának tudhatjuk be, de előbb-utóbb mégis csak szervezkedni fognak minden üldözés ellenére is.

Topleben, a Schram-féle gépgyárban április 17-én reggel 185 munkás sztrájkba lépett, mert az igazgatóság egy báni béremelést sem akart adni. A munkásság 35 százalékos bérjavítást kért. Május 23-án már az összes munkások felvették a munkát, de már előzőleg, az első héttől kezdve a külföldi munkások sztrájkőrők lettek és a belföldiek közül is hetenként jelentkeztek tömegesen munkába. Itt ismételtelen bebizonyosodott, hogy a nagyrészen szervezetlen vagy alig pár hét előtt szervezetekkel nem lehet eredményes mozgalmat folytatni. A vesztett sztrájk után a munkások a leghetősebb munkabérékért dolgoznak elképzelhetetlenül rossz munkaviszonyok mellett.

A marginali falepároló gyár 400 munkása július 11-én sztrájkba lépett és 14 napig sztrájkolt. Sztrájkőrők már az első napokon tömegesen akadtak a szakmunkások közül és így természetes, hogy az eredmény is győze lett. Szomorúan érdekes, hogy a sztrájkőrők mind szakmunkásokból kerültek ki, míg a napszamosok a legpéldásabban harcoltak. A munkába lepett munkások napi 5 lej fizetésjavításokat kaptak, míg a szakmunkások érdemük szerint 5, 10, 15 lejetek.

A lespezi üvegyárban szeptember 24-én a munkások sztrájkba léptek és október 15-én vették fel a munkát. 25—40 százalékos bérjavítás volt a harc eredménye.

E mozgalomnál Russu szövetségi titkár szaktársunkat a munkásság védelmében kifejtett tevékenységéért letartóztatták és gyalog a 60 kilométerre fekvő Fálticenibe toloncolták az ügyészséghez. Az ügyészség kihallgatta és szabadlábra helyezte Russu szaktársat.

1925

A zernesti cellulozé-gyár 1200 munkása január 20-án délben sztrájkba lépett, mert az igazgatóság az eddig adott lisztkedvezményeket meg akarta vonni a munkásoktól a hosszasan elnyújtott bértárgyalásokon és csak 3 százalékos fizetésjavítást ígért.

A sztrájk első óráiban 6 százalékos fizetésjavítással és a lisztkedvezmények további biztosításával létrejött a megegyezés. A győzelmes sztrájk 24 óráig tartott.

Itt jegyezzük meg, hogy a gyár igazgatósága a sztrájkoló munkások megfélemlítésére egy szakasz csendőrt és egy század katonaságot hozatott, de a munkásság minden félelem nélkül, a legnagyobb rendben hagyta el a gyárat a csendőrség és katonaság sorfalai között. Egyetlen sztrájkőrő sem akadt, sőt a portások és éjjeli őrök is csak a szakszervezet vezetőségének utasítására teljesítették kötelességüket.

Nadrágon a segédmunkások közül január 23-án ötvenen sztrájkba léptek, mert nem győzték bevárni a hivatalos tárgyalások megkezdését. Február 9-én csendőrszuronyokkal munkába kényszerítették a munkásokat, de addig is mindenféle torturának és vallasáknak tették ki a helyicsoport vezetőségét, sőt több szaktársunkat napokig fogva is tartották minden indok nélkül. Szövetségünk emlékiratban a hivatalos hatalmakkal visszaélő csendőrk ellen a belügyminisztériumhoz fordult s a jogtalanul eljáró csendőrök megbüntetését kértük.

A cluji Renner-bőrgyár cipőosztályával egyetemben az osztályban dolgozó 11 vas- és fémmunkás is sztrájkba lépett május 18-án és július 5-ig sztrájkban állottak. A bormunkások közül már több, mint 150 sztrájkőrő akadt, amikor a gyár többi osztályában dolgozó vasmunkások a sztrájk biztosítása érdekében sztrájkba akartak lépni. Ez a tény az igazgatóságot meggondolásra készítette, mert a vasasok leállása az egész gyár munkabeszűntetését jelentette volna és ezért az ősszmunkássággal a vasmunkásság nyomására kielégítő kollektív szerződést kötött.

Cluj. A kolozsvári vasöntőde és gépgyár és a Simonfi-gépgyáraknak 350 munkása május hó 26-án sztrájkba lépett, mert az igazgatóságok a tulórákra nem akarták a munkásság által kért 50 százalékos többletet megadni, az akkordmunkákra vonatkozólag is elzárkóztak az órabérek biztosításától, sőt annyira mentek merészségükben, hogy egy pontot akartak a kollektív szerződésbe venni, mely szerint ezután a ténylegesen megdolgozott munkaidőt fizetik. E pont elfogadása a fizetéses szabadság, a május 1, a nagy ünnepek előtti délutánok és az üzemmavarok esetén a fizetés elmaradását jelentette volna.

Természetes, hogy a munkásság nem fogadhatta el a munkáltatók javaslatait és így a sztrájk elkerülhetetlenné vált. Hét heti harc után július 8-án belátták a munkáltatók is, hogy a munkásságot nem kényszeríthetik az általuk kívánt pontok elfogadására és a béke létrejött. Az első két tulórára ötvenszázalékos pótdíj, akkordmunka esetén az órabérek biztosítása, fizetéses szabadság, május 1. megfizetése, a nagy ünnepeket megelőző délutánok üzemszünetinek megfizetése, az automatikus évszerinti bérkategóriák megmaradása és az üzemmavar esetén a fizetések folyósítása, valamint tizenegyszázalékos bérjavítás volt a harc eredménye.

A nagyváradai vasöntőde és gépgyár 245 munkása június 12-én reggel sztrájkba lépett. Június 25-én vették fel a munkát tizszázalékos fizetésjavítással és a régi szerződés elvi pontjainak változatlan fenn-tartásával.

A **dicsőszentmártoni** nitrogéngyár 500 munkása július 3-án tízszázalékos bérjavításért sztrájkba lépett. Július 7-én a munkásság ötszázalékos fizetésemeléssel megegyezett a gyár igazgatóságával.

Resicán augusztus 14-én 24 óráig sztrájkban volt a gyár 6500 munkása, mert egy hidászcsapatot szerződésellenesen oly alacsony akkordmunka végzésére akartak kényszeríteni, amiért az illető munkát elvégezni lehetetlenül vált. Az alacsony akkordot nem vállaló 10 tagú hidászcsapatot a munka elvégzéséig önkényesen szabadságolták, amit az összmunkásság magára nézve szerződészegésnek vett és ezért léptek egységesen sztrájkba. Másnap az igazgatóság visszavonta a kizárásokat és elrendelte az illető munkának regleiben való elvégzését. Így a sztrájk 24 óra után győzelemmel befejeződött.

Az **aranyosgyéresi** szűgyár munkássága a két év folyamán három ízben szüntette be a munkát. Rövid 24 órás sztrájkok voltak ezek, egyszer béremelésért, más esetben pedig a fizetés idejének eltolásáért, majd pedig a csoportelnök elbocsátásáért.

Minden esetben sikerrel jártak a rövid munkabeszüntetések.

A **kolozsvári** ékszerárugyár 60 munkása november 18-án sztrájkba lépett, 8 nap múlva, november 24-én tíztől huszszázalékgig terjedő fizetésemeléssel megegyeztek.

1926

A **kolozsvári Vultur-mérleggyár** 12 munkása bérjavításért március 20-án sztrájkba lépett. Május 3-án ismét munkába állottak az új kollektív szerződésükben biztosított tízszázalékos fizetésjavítás alapján.

A **szatmári Princ Testvérek** gépgyárában március 27-én a munkások az igazatlanul elbocsátott főbizalmiférfitől való szolidaritásuk jeléül sztrájkba léptek. Egnapi sztrájk után az igazgatóság visszavonta a munkásságot sértő kifejezést és mivel a főbizalmi a gyárba visszamenni nem akart, a sztrájk befejeződött.

Resica. Az U. D. R. Vasművek munkásai hosszas tárgyalások után sem tudtak az igazgatósággal megegyezni az új kollektív szerződés kötése alkalmával adandó béremelés nagyságában, mert a munkásság tízszázalékos bérjavítás iránti kérésére ötszázalékos bérjavítást akart adni az igazgatóság, amit a munkásság nem fogadott el és március 22-én 7000 munkás sztrájkba lépett a munkáltatói önkénnyel szemben. Hat héttig, azaz május 3-ig tartott a mozgalom, mely idő alatt a resicai munkásság a legpéldásabb fegyelemmel állta a harcát. Sem a megfélemlítés, sem a ravaszág nem tudott rést ütni a munkásság sziklaszilárd bástyáján, míg végre a gyár vezérigazgatósága is belátta, hogy részben teljesíteni szükséges a munkásság kívánságait és ezért az ügyben megbízott Trancu-Jasi munkaügyi miniszter döntése alapján hétszázalékos fizetésjavítást adott a munkásságnak.

Megjegyezni óhajtjuk, hogy a hét és félszázalék az összmunkabérekre vonatkozik, az alacsonyabb fizetésű munkások ennél többet kaptak.

A **nagyvárad** vasöntőde és gépgyár rt. 290 munkása június 9-én bérjavításért sztrájkba lépett. Kilenc napi sztrájk után tízenöt-huszszázalékos fizetésemeléssel felvették a munkát.

Az **avrigi** üvegmunkások július hó 27-én huszszázalékos bérvetelésért sztrájkba léptek. 10 napi sztrájk után tizenötsházalékos javítással megegyeztek és a munkát felvették.

Zernest. A cellulozegyár munkásainak kollektív szerződése július 1-én járt le. A munkások az új kollektív szerződés kötésénél huszonötsházalékos béremelését követelték. Az igazgatóság a tárgyalások folyamán tízenötsházalékos bérjavítást volt hajlandó adni, amivel a munkások nem elégedtek, augusztus 6-án sztrájkba léptek. A sztrájk tízenhétszázalékos eredménnyel augusztus hó 17-én befejezést nyert.

Kollektív szerződések

A munkásmozgalom legújabb vívmányai közül a legfontosabb a kollektív szerződés, melynek kötésénél az az elv nyilvánul meg, hogy egy munkás egymagában képtelen felvenni a harcot a profitéhes kapitalistával szemben és ezért gyáranként, helyiségenként, kerületenként, sőt országosan kötnek az egyes iparágak munkásai kollektív szerződéseket, már amennyire azt a munkáltatók és a munkásság szervezettégi erőviszonyai megengedik.

Abszolút jó kollektív szerződést a kapitalista társadalmi rendszerben elképzelni sem lehet, mert hiszen a termelés hasznából jó nagy részt mindig a profit céljára visszatartanak a tőkés, amit a polgári közgazdászok „tisztességes haszon”-nak szoktak nevezni. „Tisztességes haszon” biztosítására szervezkedtek a munkaadók és a legtisztességtelenebb módon minden eszközt felhasználnak úgy a bértárgyalások folyamata, valamint a bérharcok ideje alatt, hogy a profitjuk minél nagyobb legyen, más szóval, hogy a munkásaiknak minél kevesebb bért fizessenek.

A munkabérek nagyságára a gyárak mérlegei nagyon kevés befolyással vannak, mert éppen a legnagyobb profitra dolgozó gyárak zárkóznak el a legjobban a munkabérek emelésétől. Erre készíteti őket elsősorban a magas profit biztosításának az érdeke, másodsorban pedig a tőkés társaikkal szemben való szolidaritás, hogy — mint mondják — a kevésbé jövedelmező gyárak életképességét is biztosítsák.

A gazdasági helyzetnek az utolsó két évben történt nagymértű leromlása leginkább a dolgozó rétegeknél éreztette hatását a drágaság emelkedésében s különösen az *elsőrendű szükségleti- és élelmiszek drágultak meg* a legnagyobb mértékben. Ez a tény készítette a munkásságot mindenütt arra, hogy a kollektív szerződések megújítása alkalmával oly mérvű béremelést kérjen, ami, ha utólagosan is, de kiegyenlítően a munkabéreket az időközben beállott drágulás arányában.

Keves helyen sikerült 1:1 arányú *bérrevíziós kulcsot* szerződésben biztosítani, a legtöbb helyen 5:3 arányú kulcs alapján történik a fizetések szabályozása, ami odavezet, hogy minden kollektív szerződés megújítása alkalmával a munkásságnak kérnie kell az elmaradt százalékokat, sőt harcolnia kell azokért, nem is beszélve arról, hogy a munkásság természetesen állandó törekvése az életszínvonal megemeléséért is szükségessé teszi a béremelés követelésének beállítását. Ma már azonban a jól szervezett munkáltató szövetség minden báni fizetésjavításból *elvi kérdést* csinál és csak hosszú és nehéz bértárgyalások, sőt bérharcok után ad annyit, amennyit a munkásság szervezetének ereje ki tud csikarni. Ebben rejlik az oka annak, hogy

ma már nem lehet egyszerre 80—100 százalékos fizetésjavításokról beszélni, mint ahogy az a forradalmi időkben történt. Igaz, hogy ez részben a fizetések időközben való javulásának is tudható be.

A vasmunkások *országos átlagos fizetése* 1924 március 1-én 110 lej volt naponta, ami 13 lei 75 bani órabérnek felel meg. Ma az országos átlag 144 lej és 64 bani, ami 18 lej és 8 bani óránkénti keresetet jelent. Más szóval 1924 március 1-től 1926. év szept. 1-ig az országos átlagos vasmunkás fizetések 31,49 százalékkal emelkedtek, ezzel szemben a drágaság 38,9 százalékkal emelkedett. Ezt a csekély eredményt is csak nagy nehezen, hosszú bérharcok árán sikerült kivívni kollektív szerződés formájában. Országosan igen nagy eltérések vannak a munkabérekben még ott is, ahol kollektív szerződések vannak, mert mindenütt a szervezetség erején múlik, hogy mennyit sikerült elérni, de még sokkal nagyobb eltérések vannak a fizetésekben, ha a szervezettel és kollektív szerződés nélkül dolgozó gyárak munkásainak fizetését is tekintjük. Ilyen helyeken egy pár munkás árulkodása, hízelgése vagy jobb szaktudása révén magas munkabérhez jut, de a nagy tömeg gyalázatosan alacsony munkabérekhez kap. Elmondhatjuk, hogy kollektív szerződés esetén az egy gyárban levő munkabérek között nincs olyan óriási nagy eltérés, nincs olyan nagy maximum, de a minimum sem oly alacsony, mint a kollektív szerződés nélküli helyeken. *Az átlagos fizetés azonban mindig jóval nagyobb ott, ahol kollektív szerződés van és azonkívül a fizetéses szabadság, a túlórák szabályozása és egyéb elvi megállapodások is a munkásság javára szolgálnak.*

Jelenleg 27, a mi szövetségünk által kötött kollektív szerződés van érvényben és ezek évenkénti, hat, sőt három havonkénti megújítása igen nagy munkát vesz igénybe. A szövetség egy-két alkalmazottja állandóan a szerződések kötésével, vagy a szerződések felmerült vitás kérdések elintézésével van elfoglalva. A leghevesebben szerkesztett szerződést is felmegyarázzák a munkáltatók, ha az érdekük úgy kívánja és azért kell állandóan a szerződésekben eredő vitákkal foglalkozni.

A sztrájk törvény 16-ik §-a alá tartozó üzemekben a sztrájk szabadsága felfüggesztésével *kötelező döntőbíráskodást* rendel el a törvény.

Megállapíthatjuk, hogy a szociális kérdésekhez abszolút nem értő bírák elé kerül legtöbbször az ilyen üzemek munkaviszálya és csak természetes, hogy a bírák hozzá nem értése miatt állandóan a munkasérdekek ellen, a kapitalisták javára döntik el az ügyet.

Jó volna, ha az érdekelt munkaügyi miniszter az eddigi tapasztalatokból belátná a döntőbíráskodás jelenlegi formában való fentartásának lehetetlenségét és vagy teljes sztrájk szabadságot adna a 16. § alá tartozó üzemek munkásainak is, vagy pedig speciális, munkasúgyekhez értő bírákból alakítaná meg a döntőbíráskodást.

Tény az is, hogy a munkaviszályokat hivatalból levezető munkaügyi inspektoroknak végrehajtó hatalma nincs és így a legtöbbszor a munkáltatókkal szemben éreztet gyöngeségük miatt, a munkásokat igyekeznek engedelmekre bírni, sokszor még terroristikus eszközök igénybevételével is. A munkaügyi miniszterium korlátolt költségvetése is igen sokszor megnehezíti a munkaügyi inspektoroknak a konfliktusokhoz való gyors kiszállását, ami szintén a munkásság kárára van.

Szövetségünk igyekezett a fenti nehézségek leküzdésével minden kollektív szerződés kötésénél a munkabérek emelésével, a fizetéses szabadság megvalósításával és annak tanoncokra való kiterjesztésével is, az akkordmunkások részére órabérbiztosítással és a túlóraszázalékemeléssel olyan kollektív szerződések kötni ami biztosítja a munkás érdekeit az eddigi féktelen kizsákmányolással szemben. Nem a szövetségen, hanem a szakszervezetek gyöngeségén és a munkástömegek szocialista öntudatának hiányán múlik, hogy e téren még igen sokat kell küzdenünk tagjaink gazdasági védelme érdekében.

T. Szaktársak! A központi vezetőség és titkárság két évi működéséről szóló jelentésüket abban a reményben terjesztjük szaktársaink elé, hogy azt minden irányban a tárgyilagosság, méltányosság és az adott lehetőségek fegyelmbevételével fogják küldött szaktársaink elbírdni. *Jelentésünkben igyekeztünk a helyzet tiszta képét feltárni. Ismertettük az elért eredményeket, de nem hallgattuk el az esetleges sikertelenségeket bajokat sem, hogy ez utóbbiakon okulva, az előbbieken lelkesedve, új erővel és tettekre szakarrattal induljunk a még hátralevő munkánk elvégzésére.* A központi vezetőség.

Vasmunkáscsoport alakult Marosvásárhelyen

A marosvásárhelyi öntudatos vas- és fémmunkások megeléve a minden eredmény nélküli, de annál hangosabb bolsevik demagógiát, hozzáfogtak újól egy komoly szervezeti munkához és megalakították az amszterdami irányzatú szakszervezetet. Az alakuló ülésen részt vett a központ részéről Muntean elvtárs, aki hosszabb beszédben vázolta a munkásság helyzetét és a szervezkedés szükségességét. A vezetőségbe a következő szaktársak lettek beválasztva: elnök Radu Péter, alelnök Méder Lajos, jegyző Szite István, pénztárnok Szilágyi István, ellenőrök Biró János és Szóls Károly, választmányi tagok Kossuth Ferencz, Diamantstein Lajos és Klein Rudolf.

A sztrájkmozgalmak eredményei:

1924. évben

A helység és gyár neve	Részvett munkások száma	A sztrájk		A veszített munkanapok száma	Munkabér veszteség a sztrájkból kifolyólag	Munkabér nyereség az év alatt	Megjegyzés
		kezdet	vége				
Petrifalau, papirgyár	350	jun. 26.	szept. 16.	23450	1500800	1680000	25% +
Toplecz, Schram gépgyár . . .	185	ápr. 17.	május 23.	5365	515040	—	vesztett
Margina, falepároló gyár . . .	400	jul. 11.	jul. 25.	4800	268800	840000	napi 5-7 l. jav. féleredm.
Lespezi, üvegyár	60	szept. 24.	okt. 15.	1080	86400	432000	25-40%, féleredmény
Összesen:	995			34695	2371040	2952000	

1925. évben

A helység és gyár neve	Részvett munkások száma	A sztrájk		A veszített munkanapok száma	Munkabér veszteség a sztrájkból kifolyólag	Munkabér nyereség az év alatt	Megjegyzés
		kezdet	vége				
Zernest, cellulozegyár	1200	jan. 20.	jan. 21.	1200	76800	1382400	6%, eredményes
Nadrág, szervezetenek	50	jan. 23.	febr. 9.	750	41600	—	vesztett
Cluj, Renner bőrgyári vasm. . .	11	május 18.	jul. 5.	440	52800	—	féleredmény
Cluj, vasgyári vasasok	350	május 26.	jul. 8.	12250	1470000	1386000	11%+, eredményes
Oradea, vasöntőde és gépgy. . .	245	jun. 12.	jun. 25.	2695	323400	882000	10%+, eredményes
Dicsősámartin, nitrogéngyár . .	500	jul. 3.	jul. 17.	6000	480000	600000	5%, féleredmény
Resica, U. D. R.	6500	aug. 14.	aug. 15.	6500	676000	—	eredményes
Cluj, ékszerárugyár	60	nov. 16.	nov. 24.	420	67200	432000	10-12%, eredményes
Összesen:	8916			30255	3187800	4682400	

1926. évben

A helység és gyár neve	Részvett munkások száma	A sztrájk		A veszített munkanapok száma	Munkabér veszteség a sztrájkból kifolyólag	Munkabér nyereség az év alatt	Megjegyzés
		kezdet	vége				
Resica, U. D. R.	7000	márc. 22.	máj. 3.	217000	27776000	19950000	7 1/2%, féleredmény
Satu-Mare, Princ gépgyár . . .	109	márc. 26.	márc. 27.	109	10464	—	féleredmény
Oradea, vasöntőde és gépgy. . .	290	jun. 9.	jun. 18.	2320	352640	749360	15-20%, eredményes
Cluj, mérleggyár (Vultur)	12	márc. 29.	ápr. 7.	60	8160	48960	10%, eredmény
Cluj, Archimédes	17	márc. 29.	május 3.	425	57800	69360	10%, eredmény
Avrig, üvegyár	70	jul. 27.	aug. 8.	700	89600	403200	15%, eredmény
Zernest, cellulozegyár	1000	aug. 6.	aug. 17.	9000	720000	4080000	17%, eredmény
Összesen:	8498			229614	29014664	25300880	
1924—1925 és 1926 aug. 20-ig összesen:	18409			294564	34573504	32935280	

A táblázatból látható, hogy az előző kongresszusunk óta 19 nagyobb sztrájkunk volt 18.409 résztvevővel. A sztrájkból kifolyólag 294.564 munkanap veszteség volt, ami munkabérvesztésben 34.573.504 leit tesz ki. Ezzel szemben a bérmozgalmakkal elért tiszta munkabérnyereség 32.935.280 leit tesz ki, ehhez hozzájön még a harcok után szerződésben biztosított automatikus bérrevíziók eredménye, amit ha tekintünk a fizetéses szabadságok és a túlóra-pótlékok eredményeivel együtt, bátran mondhatjuk, hogy harcaink szükség-szerűek és eredményesek voltak.

Sztrájkba kergették a kaláni vas-öntőde és gépgyár összmunkásságát

Ötszázhuszonkét munkástestvérünk harca a kenyérért

A pusztakaláni vasgyár munkássága augusztus elsejére fölmondotta kollektív-szerződését és tizenöt százalékos béremelést és az alacsony akkordárak emelését kérték. Ugy szintén az évenkénti fizetéses szabadság bevezetését és az akkordmunkák eseténi órabér biztosítását is kérték.

Napokig tartó tárgyalások után sem volt hajlandó az igazgatóság a munkások által kért minimális béremelést megadni. A fizetéses szabadság megadásáról sem akartak egyáltalán hallani. Az igazgatóság kijelentette, hogy csak azon esetben fog munkásainak fizetéses szabadságot adni, ha arra a törvény fogja kényszeríteni. Ezek után a tárgyalások megszakadtak és augusztus 23-án d. u. 3 óra-

kor az összmunkásság kimondta a sztrájkot. Sztrájkolni fognak mindaddig, amíg méltányos követeléseik teljesítve lesznek.

Itt említjük meg, hogy a gyár vezérigazgatója kijelentette a munkásság képviselőinek, hogy csak dolgozzanak a munkások és ne számolgassanak, mert ehez úgy sem értenek. A számolást bízzák az igazgatóságra, mert ez az ő dolga. Nagyön jól tudtak az igazgató urak eddig számolni, de ennek mindig a munkások itták meg a levét. Ilyen számológépszetet nem kér a kaláni munkásság és biztosítja az igazgatóságot, hogy ez egyszerű elszámították magukat.

A kaláni vasgyárat minden vasmunkás kerülje.

A zernesti cellulozegár munkásainak bérmozgalma

Mintegy 1000 munkás vivta meg kemény harcát a kizsákmányoló tőkével szemben

A zernesti cellulozegár munkásainak a kollektív-szerződése július hó 1-én lejárt.

Az alacsony munkabérek, a nehéz megélhetési viszonyok, a drágaság mindennapos emelkedése megmutatták a munkásságnak azt az utat, amelyen haladva mindenkinek küzdenie kell a létért.

1919 óta Zernesten még ilyen megmozdulás nem volt, gondolatban és érzésben egyek voltak a munkások a portástól és a kocsisoktól kezdve föl a munkavezetőig. A munkásság követelése szerény volt, de határozott. A régi kollektív-szerződés megújítását kérték a munkások és 25 százalék béremelést. Több mint egy hétig folytak a tárgyalások és ennek dacára eredménytelenül végződtek. A munkásság augusztus hó 6-án délután 2 órakor sztrájkba lépett. Nem csaldódtunk a munkásság szolidaritásában. 10 napi küzdelem után a harcot megnyertük. A kollektív-szerződés 6 hónapra kötött meg 17 százalékos béremeléssel július 1-től visszamenőleg, 3 havi bérrevízióval.

A szerződés az inspektorátus bevonása nélkül lett megkötve, sem az igazgatóság, sem a munkásság nem kívánta a beavatkozását.

A 17 százalékos béremelésen kívül az igazgatóság elismeri a régi szerződésben volt összes jogait a munkásságnak. A vasárnap munk-

kátokért a munkásság 200 lejes többletet kap. Az akkordmunkások is ugyanilyen béremelésben részesülnek, a kocsisok havi fizetést kapnak.

Az igazgatóság kötelezi magát, hogy októberig egy modern fürdőt állít fel. A büntetéspénzek a munkásság könyvtár-alapja javára fordíttatnak. Büntetéseket csak az igazgatóság szabhat ki.

Minden sztrájkoló munkást az igazgatóság munkába fogad. A munkásság delegátusai felelősséget vállalnak, hogy a munkafelvétel alkalmával a rendet fenntartják.

A tíz napig tartó sztrájk a legnagyobb fegyelmezettséggel és a legpéldásabb rendben folyt le. Sehol egy incidens. A hatóságok, mint rendesen, csendőrséggel akadályozták meg a gyűlések megtartását. A szakszervezet tagjai járulékaikat nem fizethették és amikor megjutottuk, hogy a főszolgabíró ur részvényese a gyárnak, tisztában voltunk az újabb és folyton megisméltendő szakszervezeti mozgalom ellen irányuló támadásokkal.

A gyárigazgatóság is minden lehetőt elkövetett, hogy a munkásokat munkába csalja, azonban teljesen eredménytelenül.

A szakszervezeti mozgalom Zernesten si-

mán járható utat kezd törni magának. A zernesti munkásság legnagyobb rákfenéje az volt; hogy a szakmunkások eddig távortartották magukat a szervezeti élettől, most a szakmunkások is aktív részt kívánnak venni a mozgalomban.

A munkásság kulturális téren is halad előre. Egy dalárdának a megalakítása van folyamatban, tervbe van véve még egy modern munkásothonnak a felépítése.

A papirgyári munkások is erőteljesen kezdtek szervezkedni, mert egyek az érdekei a cellulozegár munkásaiéval.

Zernesti Elvtársak! A megkezdett ut legelején állunk. Hosszu, kitarító munkával, a munkásság kellő nevelésének megadásával, a szocializmusba vetett hit reményének és a munkásság ügyeinek hozott áldozatokkal elérjük céljainkat.

Bérmozgalom Aninán

Az U. D. R. aninai bányatüzeménél dolgozó munkásoknak augusztus 1-én járt le a kollektív-szerződésük. Az igazgatósághoz benyújtott memorandumban szakmunkások részére 30%-os és segédmunkások részére 35%-os fizetésjavítást kérték.

Augusztus hó 4-én volt az első tárgyalás Bottez temesvári munkáügyi inspektor vezetésével. A tárgyalások kezdetén az üzem igazgatója ugyan elismerte a munkásság követelésének jogos voltát, de egyszersmind kijelentette, hogy neki kötött utasítása van a bucaresti vezérigazgatóságtól a fizetésemeléseket illetően, mely szerint, hivatkozással az üzem nehézségeire, kéri a munkásokat, álljanak el túlzott követeléseiktől és fogadják el a vezérigazgatóság által felajánlott 12% ot.

A munkások megbízottjai azonban fenntartották követeléseiket, indokolva azzal, hogy másfél év óta fizetésjavítást nem kaptak és a jelenlegi fizetések is oly alacsonyak, hogy még a memorandumban kért százalékkal együtt is alig érik el egy közeli város szakmunkásainak bérét, megállapodásra jutni hosszabb tárgyalások után nem lehetett s így a tárgyalások aug. 12-ére lettek halasztva. Egyben a munkások képviselői kérték, hogy a következő tárgyalásokon Orghidean vezérigazgató is vegyen részt, hogy a helyszínen szerezzon meggyőződést a munkásság siralmas helyzetéről.

Azonban az augusztus 12-iki tárgyalásra sem tartotta érdemesnek Orghidean vezérigató eljönni, mindössze a helyi igazgató által küldött egy nyilatkozatot, mely szerint a kollektív-szerződés kötések nem tartoznak az ő hatáskörébe, de ha a munkásságnak mégis valami kérése van őhozzá, rendelkezésére áll, de nem Aninán, hanem Resicán. Ugy érti Orghidean vezérigazgató a munkások sérelmeit orvosolni, hogy 50 kilométer távolságban tartja magát tőlük.

A munkásság szilárd magatartása és küzdőteik jól indokolt érvelése következtében a tárgyalásokon átlag 20-87% os béremelést értek el az aninai munkások. És a régi kollektív-szerződés összes pontjai érvényben maradtak.

Bértárgyalások Zsilvölgyében

A zsilvölgyi bányatelep összmunkássága által benyújtott béremelési memorandum tárgyalására legutóbb augusztus 23-ikára voltak kitézve a bértárgyalások.

Todorescu vezérigazgató és Tatarescu volt miniszter kijelentették a bértárgyalásokon, hogy az eddig szokásban volt égiszkerkedvezményeket pénzben óhajtják megváltani és ezért a tárgyalások elhalasztását kérték, hogy a megváltással kapcsolatos számolási műveleteket végrehajthassák. A tárgyalások szeptember 6-ára lettek elhalasztva, mely ideig a zsilvölgyi munkásságnak is alkalmá lesz az igazgatóság antiszocialista javaslatával gyűléseken foglalkozni.

Különösen a nagycsaládu munkásokra lenne katasztrófális az élelemmegváltás, ha csak más módon — mindahogy az igazgatóság ígérte — segítve nem lesz rajtuk.

A sok halasztgatás helyett jó volna ha végre a zsilvölgyi munkásság igényeit is ki-elégítenék.

A Munkásbiztosító-Pénztár felemelt járulékaik és segélyezései

A betegsegélyzőpénztári járulékok, valamint a betegsegélyzőpénztár által betegség, szülés, szoptatás és halálozás esetén fizetett segélyek f. évi július 1-től kezdve az alábbi táblázat szerint emeltettek fel:

Osztály	Maximális munkabér	Átlagos munkabér	Átlagos munkabér utáni 4%-os járulék	Betegsegély	Szülési segély	Szoptatási segély	Temetkezési segély, amely az egy napra eső átlagos munkabér 30-szorosa, hozzáadva a pótlék		
							Atapsegély	Pótlék	Összesen
e g y n a p r a									
I.	Fizetés nélkül vagy 0-6 lei-ig	3.—	0.10	2.—	2.50	1.50	90	2000	2090
II.	6-10	8.—	0.25	5.—	6.—	4.—	240	2000	2240
III.	10-15	12.50	0.50	7.50	9.50	6.50	375	2000	2375
IV.	15-20	17.50	0.75	10.50	13.50	9.—	525	2000	2525
V.	20-30	25.—	1.—	15.—	19.—	12.50	750	2000	2750
VI.	30-50	40.—	1.50	24.—	30.—	20.—	1200	2000	3200
VII.	50-60	55.—	2.—	33.—	41.50	27.50	1650	2000	3650
VIII.	60-70	65.—	2.50	39.—	49.—	32.50	1950	2000	3950
IX.	70-80	75.—	3.—	45.—	56.50	37.50	2250	2000	4250
X.	80-120	100.—	4.—	60.—	75.—	50.—	3000	2000	5000

A negyedik rovatban feltüntetett járulékok 50 százalékát, azaz a felét a munkások fizetik, a fennmaradó 50 százalékot pedig a munkaadók.

A táblázat szerint a járulékok átlagosan 51.15 százalékkal emelkednek, míg a segélyek emelkedésénél a következő százalékokat kapjuk: betegsegélynél az emelkedés 91.47%, szülési segélynél 91.81%, szoptatási segélynél 423.75%, temetkezési segélynél pedig 886.53%.

1927 január 1-től kezdve a tagok újra osztályozandók, olyformán, hogy az eddigi 10 osztály helyett a jövőben csak 5 osztály lesz. Ugyanakkor módosítani fogják a tagdíjakat és segélyeket is, a fentebbi táblázatban feltüntetett IX-X. osztályok kivételével. Ezekről a módosításokról annakidején tájékoztatni fogjuk szaktársainkat, hogy megismerhessék úgy kötelességeiket, mint jogaikat is a betegsegélyzőpénztárakkal szemben.

Üveges munkások köréből

A tordai üvegyári igazgatóság becsapási kísérletei

A múlt számunkban foglalkoztunk a tordai üvegyári munkások bérmozgalmával, ami bár a hivatalos tárgyalásokon befejezést nyert, de a munkáltatók visszaélése újabb konfliktust idézett elő.

A hivatalos tárgyalásokon megállapodtak abban, hogy az üvegesmunkások minimum napi keresete 280 lej. A jövőben az új akkordárak ennek alapján lesznek megállapítva az új „Sok” tarifájában. Ugyesintén az új „Sok” tarifát is a munkások bizalmiférfiaival együtt fogják kidolgozni. A gyárigazgató napról-napra halogatta annak elintézését, ehelyett augusztus 16-án egy ő általa készített tarifa-tervezettel állt elő és követelte a munkásoktól, hogy azt írják alá.

A tárgyalási jegyzőkönyv értelmében az új tarifát a következő alapon kellett volna összeállítani: fekete és zöld „navela” üvegyártásnál 100 darabonként 28 lej és a fehérüvegnél plusz tízszázalék. Ezzel szemben a gyárigazgatóság önkényes tarifa-tervezete a fehérüvegyártásnál 28 lej és a fekete és zöld „navela” gyártásnál tízszázalékkal kevesebb. Tehát nem kevesebb, mint tízszázalékot akart az igazgatóság redukálni. A munkások felháborodással utasították vissza a gyárigazgatóság ezen aljas tarifa ajánlatát, mire ez retorzióképpen visszavonta a munkások részére esedékes fizetéses szabadságot. A gyárigazgatóság ezen aljas eljárása nagy elkeseredést idézett elő a munkások között s a legvégső harcra is készek a becsületes megélhetés és jogaiknak megvédése biztosításáért.

Míg a bérmozgalmat véget nem ér, az üvegesmunkások részéről Torda szigorúan kerülendő.

A magyarországi vas- és fémmunkások országos közgyűlése

A magyarországi vas- és fémmunkások országos közgyűlése június 27., 28. és 29. napjain folyt le Budapesten, amelyen megjelentek a Vas- és Fémmunkás Internacionáé, valamint Svájc, Németország, Ausztria, Csehszlovákia, Belgium testvérszövetségeinek küldöttei is. Románia vas- és fémmunkás szövetségét *Muntean Nicolae* szaktárs képviselte, aki részletes felszólalásban ismertette az itteni vas- és fémmunkásság helyzetét.

A közgyűlésen előterjesztett *évi jelentés* szomorú képet nyújt a magyarországi helyzetről. A vidéki hatóságok zaklatják a meglévő csoportok működését, új csoportok alakítását pedig szinte lehetetlenné teszik. A rossz táplálkozás miatt a munkásság nem tud a betegségekkel megküzdeni. A kormány a vezetőség panaszaira még csak nem is válaszol. A taglétszám az utóbbi két év gazdasági válsága következtében igen nagyot esett. 1922-ben a fizető tagok száma volt 50 293, 1923-ban 44 058, 1924-ben 36 396, 1925-ben 22 754. A szövetség bevétele volt 1924. évben 4 513 541 611, 1925. évben 6 487 131 644, kiadás 1924. évben segélyekre 1 421 706 865, jogvédelemre 104 191 538, 1925. évben segélyekre 2 567 613 460, jogvédelemre 150 817 023 korona.

A szövetség a nagy munkanélküliség folytán a nemzetközi titkársághoz fordult, hogy a szaktársakat külföldön el lehessen helyezni. A külföldön is bekövetkezett pangás és munkanélküliség azonban a tömeges elhelyezést lehetetlenné tette. Mégis 1924 és 1925-ben Budapestről és környékéről 4000, a vidékről pedig 2000 szaktárs vándorolt külföldre.

A kormány semmit sem tett a munkanélküliség enyhítésére, Budapest székesfőváros törvényhatósága azonban az *ujjonnan bevándorolt szociálista községi képviselők indítványára* 1925-ben 6 000 000 000 koronát szavazott meg a munkanélküliség támogatására, Miskolc városa pedig 160 000 000 000 koronát.

A jelentést hosszabb vita után tudomásul vették.

Feyer Károly a magyarországi bányamunkásszövetség titkára, nemzetgyűlési képviselő felszólalásában kifejtette a bányamunkások és

vasmunkások érdekközösségét s ennek megfelelő egyesült harcra és munkára buzdított. Mint a székesfőváros törvényhatósági bizottsági szociálista frakciójának megbízottja, rámutatott arra, hogy a szociálisták fellépésére Budapest 120 milliárd koronát szavazott meg építkezésre, ami egyrészt csökkenti a munkanélküliséget, másrészt a lakásinséget is enyhíti.

Szakszervezeti szabadság Romániában

A tomesi üvegesmunkások szakszervezete a múlt évben lett újjászervezve. Mivel a szervezet alakulóját nem volt ellátva husz munkás aláírásával, a lugosi törvényszék ennek kiegészítésére utasította a vezetőséget. Julius 14-én azután a vezetőség a facseti járásbíró előtt eleget tett a törvényszék utasításának. Erre a tomesi községi jegyző feljelentést tett a lugosi szigurancán, hogy a tomesi vezetőség titkos gyűlést tartott. A lugosi törvényszék újból visszautasította a csoport alakuló-aktáit azzal az indoklással, hogy a husz aláíró nem tett eleget a törvénynek, mert nem a járásbíró írásos hitelesítési aláírásokat, hanem a közjegyző. Ez az eset újból bizonyította annak, hogy hogyan fest Romániában a *szakszervezeti szabadság* s hogyan lehet jogi személyiséget szerezni.

A temesvári Friedrich testvérek gépgyárában dolgozó öntőmunkások bérmozgalma

A temesvári Friedrich testvérek gépgyárában uralkodó állapotokról csak a közelmúltban tettünk említést. Ebben a gyárban uralkodó állapotok minden jobb érzésű ember felháborodását váltják ki Friedrich ur a maga közép-kori gondolkodásával azt hiszi, hogy nem csak a gépgyárában, hanem az üzemében dolgozó munkásoknak is korlátlan, feljhatalmu ura.

Hó-hó, Friedrich ur! Ha ön nem tud vagy nem akar különbséget tenni a merev gyárfalak és az üzemben önnek robotoló munkások között, akkor erre a nem is lényegtelen különbségre meg fogja önt tanítani az öntudatos munkások akarása. Nem Friedrich ur! Ma már nem lehet kitérni az alól, hogy az üzemében dolgozó munkásoknak tisztességes kollektív-szerződéssel biztosítsuk *emberi jogaikat* és tisztességes megélhetőségüket. Nem gondolja ön, hogy nagyon átlátszó, valósággal buta kívánság az, hogy csak a profit, a minél több és minél piszkosabb profit biztosítsák. Hol marad a munka, a nehéz, a véres, verejtékes munkának az eredménye? Erről nem akar ön tudni, amikor *cézár pözzal* jelenti ki, hogy ebben a gyárban még nem volt és nem is lesz kollektív-szerződés. Még az a szerencse Friedrich ur, hogy ennek a kérdésnek az elintézése nem egészen magától függ, hanem függ elsősorban az öntől - a munkásoktól, akik évről-évre gyarapítják és növelik az ön profitját. A Friedrich-gyári öntő munkások öntudatos megmozdulása egy középkori kizsákmányolási rendszeren lovagló, elbizakodott kapitalista korlátlan uralmát akarja megszüntetni és ehhez a becsületes akarásukhoz csatlakozik az ország minden öntudatos munkása.

A mozgalom befejezéséig a temesvári Friedrich Testvérek gépgyára minden öntudatos munkás részére szigorúan zárva van.

Tanoncnyuzás

Azokban az üzemekben, ahol a munkások szervezatlensége nem tud megállást parancsolni a tőkés kizsákmányolás mohóságának, ott a kapitalista kizsákmányolni akarás nem ismer határt és a felnőt munkások mellett vérszopó fenevad módjára veti magát a serdületlen proletárgyermekre, az *ifjumunkásokra* is. Az ország nagyképu vezetői hangzatos szölamokban értékelik a jövő generációját s mégis a serdületlen proletárgyermek már kizsákmányolható alany, akit csak papiron véd a törvény, valójában megvédeni őt a kizsákmányolás ellen csak a jól szervezett munkásság képes és ezt tennie kötelessége is volna. Azonban, sajnos, egyes üzemekben, mint a *Friedrich gépgyárban*, a munkások laza szervezatlensége lehetővé teszi az ifjumunkások szabad kizsákmányolását.

Az ifjumunkásokat kizárólag a profit növekedése érdekében kezelik, nem adnak nekik lehetőséget ahhoz, hogy szakmájukat rendszeren el-

sajátíthassák. Szakmunka helyett mindenféle-napszamos munkára használják fel és emellett *embertelenül, durván bántanak velük*. A durva bánásmód tekintetében egy *Looze* nevű esztergályos előmunkás jár elől, így akarva magának *Friedrich* ur előtt érdemeket szerezni.

A felnőt munkások helyzetéről is igen sokat lehet beszélni, mert szervezatlenséjük és kollektív-szerződés hiányában, egy pár protekciós alakot kivéve, gyalázatos bérek és hajcsár rendszer mellett robotolnak. Az üzem munkásságának a szervezatlensége mellett egy tisztességes helyzet kialakulását nagy mértékben nehezíti az is, hogy *Friedrich* urnak van egy pár kedvenc embere, akiket tőrhetben díjaz és nyáron cséplési szabadsággal kedveskedik nekik. Természetes, a cséplés befejezésével visszatérő kedvencei helyét biztosítandó, a helyükbe felvett munkásokat azután minden további nélkül kidobják az utcára és tesznek kenyértelenné. A *Friedrich-gépgyárban* robotoló munkások végre beláthatnák, hogy nyomoruságos sorsuk javulását csak abban az esetben érhetik el, ha öntudatosan szervezkednek.

Vulkán

A vulkáni csoport folyó év augusztus 1-én megtartott közgyűlésén megállapították, hogy az alábbi név szerint feltüntetett tagjai a csoportnak minden igazolás vagy alapos indok nélkül elmaradtak a közgyűlésekről:

1. Avran Opdin, 2. Bálint György, 3. Bocskai István, 4. Dekari Eugen, 5. Hütter Ferenc, 6. Henrich Johann, 7. Kóvács József, 8. Kimpian Lajos, 9. Licker Viktor, 10. Magyar Lajos, 11. Marosán Sándor, 12. Ostermann János, 13. Papp Sándor (volt szer.), 14. Prudár Solomon, 15. Váradi János III.

Amiért is az illetőket a közgyűlés öntudatlan magaviseletükért ezúton megró. És amennyiben a jövőben nem tesznek eleget szervezeti kötelességüknek, az illetőktől, mint fegyelmet nem respektálóktól, el fognak fordulni a csoport öntudatos tagjai és harmadizben kizártnak a csoport kebeléből.

Szaktársak! Alkalom eljő, jóvátenni mulasztásokat, az összesség és a saját sorsotok érdekében tegyétek meg öntudatos kötelességeiteket szervezeteitekkel szemben, hogy emberi sorsotok legyen. *A csoport vezetősége.*

Bérrevizió a cluji vasiparban

Cluji szaktársaink az érvényben levő kollektív-szerződés értelmében augusztus 15-én 5 százalékos bérrevizióban részesültek.

Bádogosiparban szeptember 1-én járt le a kollektív-szerződés. Lapzártakor a tárgyalások még folynak. Bádogosok bérmozgalmat befejeztéig Clujt szigorúan kerüljék.

Nyilatkozat. Alulírott ezennel bejelentem, hogy az aradi Egységes vasas csoportból kiléptem, mert a resicai bérharcban álló munkások segélyezésére gyűjtött pénzt nem adták át feltétlenül, mint azt a munkás-becsület megkívánta volna, hanem bizonyos feltételekhez kötötték, amit a resicai munkásság jogos felháborodással utasított vissza, de az aradi munkásság még mindig nem tudja, hogy hol a pénze. Ennélfogva elhatároztam, hogy az aradi vas- és fémmunkások helyi csoportjába belépek. Arad, 1926 július 27-én. *Gál Pál*, kovács.

Nyilatkozat. Alulírott bocsánatot kérek a cluji öszszervezet öntőitől, amiért a múltban nem szervezett munkához illően viselkedtem. Több bérmozgalmomban testvéráruoló voltam, több esetben nem azonosítottam magamat a szervezett munkások akciójával. Belátva súlyos tévedésemet s most, hogy a becsületes munkások soraiba lépek, igérem, hogy a jövőben minden tekintetben mint öntudatos és fegyelmetezett szervezett munkás fogok viselkedni. Cluj, 1926 augusztus 17-én. *Szilvai Ferenc s. k.*, öntő. Előttünk: *Schneg Ferenc s. k.*, *Popa Augustin s. k.*

Kizárás. *Salamon József* esztergályos, 1901 szeptember 26. erdőszádai (Szatmármegye) születésű, tagsági könyvének száma 49.159. A cluji helyicsoport vezetősége a Batiz és Jeszenszky-cégnél dolgozó esztergályos szaktársainak az elárulásáért, valamint a taggyűlés által hozott határozat be nem tartásáért a szervezettel kizárta. Ezúton is felhívjuk a becsületes, szervezett munkások figyelmét erre a gyászvitézre. Esztergályosok! Örizkedjétek az ilyen erkölcsi hullától!

Köszönetnyilvánítás. A resicai sztrájk alkalmával szintén sztrájkban állott bocsa-montanoi csoportunk tagjai, szívélyes köszönetet mondanak az ország szervezett munkásságának a 6 heti kenyérharcukban való támogatásért. *Bocsa-Montanoi csoport vezetősége.*

Felolós szerkesztő: Bartalis Sándor.
Kiadó: A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szövetsége.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Cluj-Kolozsvár, Calea Victoriei 59. (volt Magyar-utca).